

Домашнє завдання
7 клас

Предмет «Народознавство»
11 08 2025

На уроці 11 08 25 ми розв'язували кросворд для повторення матеріалу про гончарство та ковальство, а також продовжили вивчення теми «Гутництво». Прошу уважно **подивитися презентацію** в додатку та **виписати з неї, які вироби виготовляли українські майстри гутництва** (презентацію додаю до завдання).

Для тих, хто не був на уроці, прошу виконати кросворд у додатку.

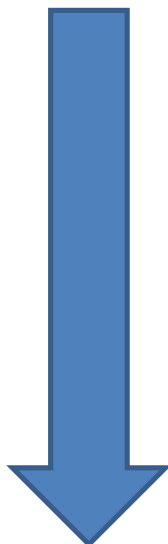
Попередні домашнє завдання:

- Написати список знарядь та інструментів, якими послуговувалися ковалі
Виписати назви сучасних центрів кераміки (гончарства) в Україні,
- Написати види гончарних виробів.
- Написати визначення усіх видів народних ремесел (що таке гончарство, що таке ковальство і т.д.)

З повагою, вчителька народознавства Оксана Заваденко

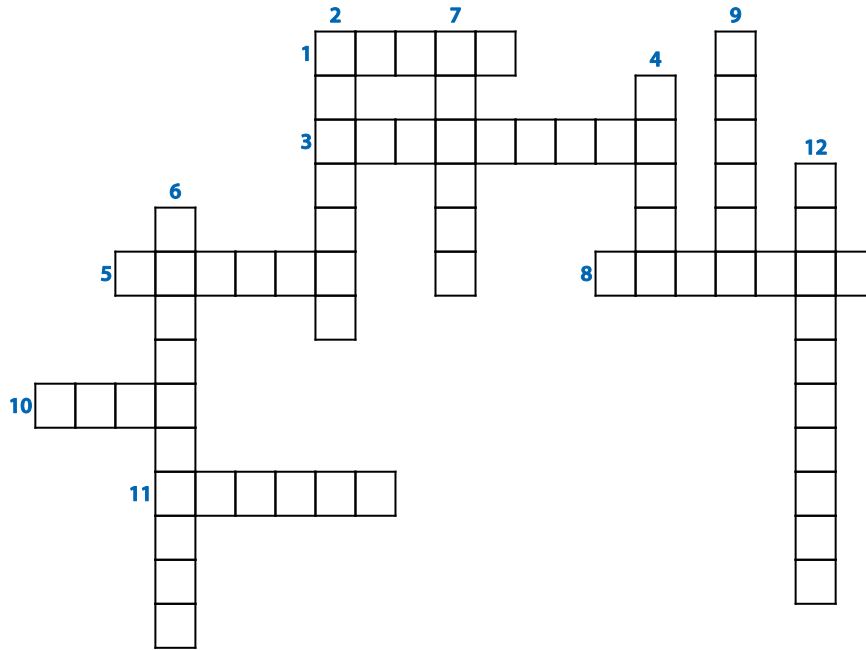
Контактний телефон 586 277 44 25

Емейл: oxanaivna@gmail.com

НАРОДНІ РЕМЕСЛА

Розгадай кросворд.

По горизонталі: 1. головний інструмент коваля.

3. кераміка, де головними кольорами були жовтий, коричневий та зелений на молочно-білому тлі.

5. майстер по виготовленню дерев'яних бочок.

8. ковалі виготовляли це для коней.

10. болотяна.... при високій температурі вона перетворювалась на густу залізну масу (крицю).

11. майстер, який виготовляв дерев'яні меблі.

По вертикалі: 2. глиняна миска, в якій терли мак.

4. глиняні плитки на стіну. 6. виготовлення виробів із глини. 7. центр кераміки на Полтавщині.

9. глиняний посуд з ручкою для напоїв.

12. обробка металу способом кування.

Гутництво (*glass making*)

— виготовлення скла і
виробів з нього (*glass and
glassware*).

Гутництво відоме в Україні
понад 1000 років.

www.rukotvory.com.ua

Точний час виникнення
гутництва в Україні не
встановлено, але в **скіфських**
похованнях уже знаходять
намиста із скла із
вкраплюванням різнокольорових
барвників (7- 3-тє ст.до н.е.).

Значного розвитку гутництво
набуло у часи Київської Русі
(10-14 ст.). у найбільших
торговельних центрах: Києві,
Чернігові, Любечі, Галичі.
В “Слові о полку Ігоревім” згадується
виріб із скла – *стекляниця*.

Предмети
із скла,
знайдені в
розкопках
Десятинної
церкви в
Києві
(10-13 ст.)

В часи Київської Русі спеціальне непрозоре скло - *смальта (smalt, opal glass)* - було основою мозаїки, якою прикрашали церкви.

Спочатку її привозили з Візантії (*Byzantine Empire*), але згодом почали виготовляти на місці під наглядом грецьких майстрів.

Смальтові мозаїки
Софійського Собору,
м.Київ (11 ст.)

Районами найбільшого поширення гутництва на Україні були Чернігівське, Київське і Волинське Полісся, оскільки для виготовлення скла потрібний поташ (*pearl ash - potassium carbonate*), який добували, спалюючи дерево, а також кварцовий пісок (*quartz sand*), крейда (*limestone*) і вапно (*lime*), що залягали на цій території.

ІСТОРИКО-ЕТНОГРАФІЧНІ РЕГІОНИ
УКРАЇНИ

За зразком
з Національного музею
народної архітектури
та побуту України
(Київ, с. Пирогів)

Починаючи з 16-го ст. на Поліссі, а також Слобожанщині, Поділлі, Буковині, Галичині з'явилася значна кількість невеликих підприємств — гут, на яких виробляли скло.

Українські майстри гутництва **ВИГОТОВЛЯЛИ:**

- різнокольорове, віконне і лампове скло,
- сорти "простого", зеленого, синього, димчастого скла,
- Кришталь (*crystal*),
- кухонний, горілчано-винний посуд (пляшки, баклаги, штофи, чарки, стакани),
- тарелі й тарілки,
- Вази
- Прикраси, намиста
- Іграшки.

Особливу популярність мав фігурний посуд для зберігання рідини (XVIII—XIX ст.). Скляні ємності зовнішніми обрисами нагадували ведмедів, баранів, коней, качок тощо.

<https://youtu.be/X53B3aiFxe8?si=E1IqIMGtIMd6KCYj&t=30>

Згідно з віруваннями, такий посуд у формі тварин оберігав оселю від нещастя.

За козацьких часів (16-18 ст.) виробляли

- високоякісні скляні намиста,
- пляшки, миски, тарілки,
- келихи,
- фігурки.

Скло 17-го і 18-го століття

- Гердан (силянка, криза) із скляного намиста

Венеційка або писані пацьорки
(*Venetian beads*)

<https://youtu.be/rxETIDtpzpw>

Ще один напрям мистецтва гути - вітраж (*stained glass windows*).

Це мистецтво було пов'язане із будівництвом католицьких храмів, і прийшло до нас із Західної Європи

Вітраж Івана-Валентина Задорожного, 20 ст.

- На склі також пишуть ікони та малюють картини.
- Це мистецтво особливо популярне на Гуцульщині, та Покутті .

У 19-му ст. художні промисли почали занепадати, а великі гути змушені були перейти на виготовлення одноманітного посуду. З часом, скляна промисловість остаточно витіснила ручне склоробство. <https://youtu.be/IyPJh6fjEII>

На щастя, традиції виготовлення художнього скла зберігаються й донині. У кількох містах України, зокрема в Києві, Львові та Івано-Франківську, працюють спеціалізовані фабрики.

https://youtu.be/YS_rPA34jqI

<https://youtu.be/R33nGT0ysDQ>